

INFLUENȚA STEREOTIPURILOR ÎN ALEGEREA PARTENERULUI CONJUGAL LA DIFERITE ETNII

Ina CRASNOJON-LABA

Catedra Psihologie

The foundation of ethnical stereotypes opposite to conjugal partner and stereotype's building opposite to role's distribution in a couple, presents the topical interest of study I have made.

Men as well as women have mental imaginations opposite to their partner, irrespective of their ethical appearance. We often choose a partner according to our stereotypes and priorities.

Studiile efectuate în ultimii ani relevă faptul că imaginile și stereotipurile pe care membrii grupurilor și le fac unii despre ceilalți decurg din tipul de raporturi pe care grupurile le dezvoltă între ele. Erorile de judecată care apar ca urmare a stereotipizării „celorlalți” pot declanșa atitudini xenofobe și discriminative față de alte grupuri etnice. Astfel, cunoașterea stereotipurilor, la care se raportează indivizii sau grupurile în interacțiunea cu alții, este necesară, deoarece acestea determină luările de poziție și influențează, deseori negativ, comportamentul și relațiile intergrupale.

În percepția noastră despre celălalt se pare frecvent că exploatăm informațiile care țin mai mult de apartenența lui la o categorie, la un grup, decât de individul aflat în fața noastră.

La baza formării auto- și heterostereotipului etnic se află mecanismul comparării cu „ceilalți” (alte grupuri etnice). Au fost identificate trei situații de comparare: comparație interetnică de egalitate, comparație interetnică de superioritate și comparație interetnică de inferioritate. Stereotipurile etnice sunt mai obiective în prima situație de comparare, adică atunci când un grup etnic se compară cu un altul aflat pe poziții de egalitate în ceea ce privește statutul și realizările. În cazul comparării interetnice de superioritate sau de inferioritate prevalează fie stereotipurile pozitive, fie cele negative.

Fiecare grup etnic se străduiește să obțină o identitate socială pozitivă. Grupurile etnice au nevoie de un respect de sine ridicat, iar membrii dezvoltă diverse strategii pentru a face față dificultăților în cazul lipsei de respect.

Încă din 1953, Avigdor a demonstrat că imaginea pe care un grup o dezvoltă despre „celălalt” depinde de tipul de contact existent între cele două grupuri. Astfel, autorul evidențiază următoarele:

- stereotipul este în general defavorabil dacă relațiile dintre două grupuri sunt conflictuale și favorabil dacă relațiile sunt amicale sau au un caracter cooperant;
- stereotipul conține caracteristicile cele mai apte să inducă comportamente ce contribuie fie la alimentarea conflictului, fie la ameliorarea relațiilor dintre cele două grupuri.

Problema stereotipurilor etnice este destul de importantă atunci când ne alegem partenerul de viață. Este destul de dificil să faci o alegere corectă, pentru a nu regreta ceva mai târziu. De obicei, căsătoria implică două aspecte principale: întemeierea unei familii pe baze biologice și psihoemoționale; procrearea de noi indivizi rezultați din coabitarea celor doi parteneri ai cuplului conjugal.

Relațiile stabilite într-un grup marital pot influența evoluția și dezvoltarea societății respective, la fel cum și mediul social își poate manifesta impactul asupra existenței cuplului. Atunci când cunoaștem stereotipurile reprezentanților unei etnii față de familie, suntem capabili să prezicem comportamentul lor, relațiile intra-grupale, la fel, putem influența destructurarea unor reprezentări negative pe care le avem noi despre un grup etnic sau putem îmbunătăți calitatea ei.

În scopul determinării influenței stereotipurilor asupra alegerii partenerului am efectuat un studiu pe un eșantion alcătuit din următoarele etnii: arabi, ruși, englezi, italieni, moldoveni, romi.

Datele obținute relevă stereotipurile față de partenerul conjugal, viața în cuplu și repartizarea rolurilor în familie.

1. Stereotipurile față de partener:

Femeile din etnia arabă își văd partenerul conjugal ca fiind devotat, sincer, muncitor, cumpătat, nu în ultimul rând accentuând și aspectul fizic – simpatic, plăcut, îngrijit, echilibrat emoțional, cu suflet mare, plin de viață, optimist, atent, blând, grijuliu, lângă care s-ar simți în siguranță, care ar fi pilonul de bază al familiei.

În timp ce *bărbații arabi* pledează pentru o consoartă care în primul rând trebuie să prezinte calități fizice deosebite: frumoasă, fermecătoare, după care sunt cointeresați de calitățile spirituale ale lor: sufletistă, cu frică de Dumnezeu, docilă, generoasă, blândă, sinceră și numai unii dintre aceștia și-ar dori la partenera sa niște performanțe intelectuale: deșteaptă, ideală (arabi, tadjici).

Femeile din etnia rusă, engleză, italiană, moldovenească își văd partenerul pe care și-l doresc ca fiind o persoană tandră, cu simțul umorului, familist, cu demnitate, muncitor, gentil, pedant. Un lucru curios ar fi că nu sunt tentate de aspectul fizic al lui, doar că și-ar dori un partener puternic, alături de care s-ar simți în siguranță. Ele, fiind persoane cu un anumit statut, pledează pentru egalitate și colaborare. Toate reprezentantele își doresc un partener cu o stare financiară solidă, de asemenea, pun accent pe capacitățile lor intelectuale: deștept, cult și cu o stare interioară echilibrată: determinant, punctual, flexibil, comunicabil.

În ce privește *bărbații* din aceste etnii, doar *italienii* și *rușii* și-ar dori o parteneră cu calități estetice deosebite: frumoasă, feminină, originală, sexuală, plăcută, pe când moldovenii nu sunt preocupați primordial de acest aspect. Unii reprezentanți își doresc o parteneră conjugală iubitoare, grijulie, să iubească copiii, veselă, calmă, deschisă, modestă, darnică, tolerantă - mai mult *rușii* și *moldovenii*; *italienii* și *englezii* având niște cerințe mai rigide. Ei își văd partenera ca fiind o persoană serioasă, grijulie, tolerantă, fidelă, perseverentă.

Femeile din etnia romă au o accepțiune pentru un partener puternic, cu un aspect fizic corespunzător, care să se implice nemijlocit în educarea copiilor, nu se insistă pentru anumite capacități și atitudini.

Bărbații romi, de asemenea, își văd partenera de viață ca fiind o persoană cu calități deosebite, care să fie un suport de nădejde în existența cuplului, să nu atenteze la libertatea lui și să nu-i lezeze drepturile.

Despre sfera de afectivitate nu sunt înclinați să vorbească.

2. Cât privește *viața în cuplu*, modul cum realizează această reprezentare, etnia arabă o percep ca mediu liniștit unde predomină armonia, stabilitatea, prosperitatea, unde fiecare trebuie să-și asume rolurile prestabilite, cu credință ostentativă în Dumnezeu. Ei își creează concepții despre toate lucrurile reieșind nemijlocit din canoanele biblice, lucru testat cu precădere la arabi. Toți afirmă că viața în cuplu pentru ei este o perioadă cu bune și rele, cu greutăți și bucurii, și doar împreună poți și trebuie să le depășești.

Rezultatele obținute la etniile rusă, engleză, italiană, moldovenească denotă că toți subiecții o vor armonioasă, optează pentru libertatea fiecăruia dintre membri, reciprocitate, un mediu unde predomină egalitatea. Rușii și moldovenii mai atribuie vieții în cuplu și niște dimensiuni afective: satisfacție, fericire, căldură, perioadă de bucurie, inovații, sentimente pozitive. Nu se exclude și susținerea reciprocă dintre parteneri, dezvoltarea cooperativă, realizarea potențialului, deși unii o văd și ca mijloc de respingere a singurătății. Principala idee este ca nimeni să nu domine și să nu manipuleze. Italienii și englezii văd viața în cuplu prin prisma acelorași principii menționate mai sus, ei fiind de asemenea pentru colaborare, respect, încredere, sacrificiu, compromisuri.

Romii descriu viața în cuplu ca un mediu aparte, ca un mic stat unde domină înțelegerea, se admit compromisuri unde fiecare are obligațiile sale. Ei își doresc o familie așa cum o văd, fără a se implica cineva din exterior în problemele lor, în obiceiurile și tradițiile lor. Nu le place să fie influențați de cineva.

3. Referitor la stereotipurile vis-à-vis de *repartizarea rolurilor în familie*, rezultatele obținute ne-au permis să conchidem următoarele:

- moldovenii și rușii: bărbații atribuie soției rolul de gospodină a casei și îngrijirea copiilor, „suflet” al casei, ambii trebuie să activeze profesional, suport emoțional, să creeze confortul în familie; femeile ruse, moldovence își doresc roluri egale, cooperare, bărbații să fie „păzitori și hrănitori”, să împartă bucuriile împreună, nu exclud activitatea în afara casei.

- italienii și englezii: la bărbați se atestă ideea că rolurile ar trebui împărțite în dependență de capacitățile posedate: „femeia să fie soție”, „bărbatul - soț”, femeia – punct de sprijin; în timp ce femeile au tendința de a-și egala rolurile, de a munci ca și bărbații, să li se ofere posibilitatea de a se afirma.

- la arabi: bărbații atribuie unanim soției rolul de gospodină, educatoare a copiilor, trebuie să-i ajute soțului să fie soț, să-i răspundă cu dragoste, să-l stimuleze a-și realiza ideile; la femei se evidențiază în repartizarea rolurilor aceeași docilitate față de partener, ele conferindu-i bărbatului rolul de stăpân, suport financiar în rezolvarea problemelor.

Pentru completarea și confirmarea acestor date am aplicat chestionarul „Repartizarea rolurilor în familie”.

Datele obținute le-am reprezentat în tabelele 1 și 2.

Tabelul 1

Repartizarea rolurilor în viziunea femeilor

Rolurile Etniile	EC	AM	SE	D	G	RI	OS
Moldoveni	1	1	5	1	4	2	3
Ruși	1	2	5	3	2	4	3
Italieni	2	3	4	1	2	3	2
Englezi	1	2	5	4	3	2	5
Romi	2	1	3	4	2	5	4
Arabi	2	1	5	3	2	4	5

Rolurile: EC - educarea copiilor;
 AM - ajutor material;
 SE - suport emoțional;
 D - distracții;
 G - gospodărie(-ină);
 RI - relații intelectuale;
 OS - organizarea subculturilor.

Femeile accentuează rolul primordial al bărbaților în educarea copilului, după care îi încredințează suportul material în dezvoltarea și existența cuplului, apoi îi oferă posibilitatea de a organiza distracțiile și de a monitoriza gospodăria casnică. Un plauzibil accent se pune pe rolul bărbaților în organizarea ieșirilor în locurile publice – teatru, cinema, iar suportul emoțional dintre ei practic este neglijat. O minimă atribuire se acordă și rolului de a întreține într-o bunăstare și relațiile intime în cuplu.

Tabelul 2

Repartizarea rolurilor în viziunea bărbaților

Rolurile Etniile	EC	AM	SE	D	G	RI	OS
Moldoveni	1	2	4	1	3	5	5
Ruși	1	4	5	1	2	3	4
Italieni	2	2	5	3	1	4	3
Englezi	1	1	4	1	3	2	2
Romi	2	1	3	4	2	4	5
Arabi	1	1	4	3	1	3	2

Bărbații la fel acordă femeilor rolul educării copiilor, se bazează pe ele în contribuția materială. O mai mică șansă o au femeile în organizarea distracțiilor, iar rolul de gospodină îi este atribuit mai puțin decât s-ar crede „precum că femeia ar menține „focul în vatră”. Atribuirea rolului de organizatoare a subculturilor familiale are o incidență mai mică în viața de familie. Nu sunt dispuși nici să apeleze la ele pentru suport emoțional, iar relațiilor intime dintre soți le-a fost acordată cea mai mică atenție.

În concluzii putem menționa că rolul de educare a copiilor în familie se atribuie în egală măsură ambilor parteneri, sunt înclinați deopotrivă să creadă că fiecare dintre ei trebuie să contribuie la optimizarea bugetului familiei cu excepția arabilor, unde un partener vrea ca celălalt să fie experimentat și încrezut în faptul că

posedă calități de gospodari, gospodine. Nici unul dintre parteneri nu neglijează domeniul distracțiilor. Cel mai puțin ar apela unul la celălalt pentru susținere emoțională. Mai puțin i-ar atribui rolul de a avea grijă de organizarea subculturală a vieții de familie și relațiilor intime dintre parteneri.

Bibliografie:

1. Balasa A., Boltu D. Vocația familiei în dezvoltarea comunicării interetnice în România. - București, 1996.
2. Bourhis R., Leyens J. Stereotipuri, discriminare și relații intergrupale. - Iași, 1997.
3. Etnobarometrul Republicii Moldova. - Chișinău, 2006.
4. Dumitriu C. Constelația familială și deformările ei. - București, 1973.
5. Iluț P., Cordoș G. Probleme ale cuplului conjugal tânăr. - București, 1986.
6. Matei N. Psihologia relațiilor morale interpersonale. - Craiova, 1981.
7. Mitrofan I. Cuplul conjugal. - București, 1989.
8. Mitrofan I. Psihologia relațiilor dintre sexe. - București, 1999.
9. Tucicov-Bogdan A. Familia interetnică în societatea civilă din România. - București, 1998.
10. Антонюк Е. Представление супругов о распределении ролей и становление родовой структуры молодой семьи. - Москва, 1992.
11. Борисова О.Н. Новое и традиционное в социальном регулировании брачно-семейных отношений // Методология исследований управления социальными процессами в процессе перестройки. - Калинин, 1979.

Prezentat la 11.10.2007